

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sf@regeringskansliet.se

Stockholm, 13 augusti 2025

Dnr: S2025/00911

Remissyttrande gällande betänkandet Kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för vissa grupper (SOU 2025:53)

Sammanfattning:

I betänkandet *Kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för vissa grupper* (SOU 2025:53) föreslås att en kvalificeringstid för tillgång till vissa socialförsäkringsförmåner införs för vissa grupper, bland annat återvändande svenska medborgare.

Svenskar i Världen anser att återvändande svenska medborgare ska undantas från kvalificeringskraven. Medborgare som återvänder till sitt Sverige bör ha samma rätt att ta del av socialförsäkringen som svenska medborgare bosatta i landet, oavsett hur lång tid de har bott utomlands. En kvalificeringstid för svenska medborgare riskerar att göra Sverige mindre attraktivt, även för sina egna medborgare.

Kommentar:

Syftet med utredningen är att ta fram en modell för socialförsäkringsförmåner som stärker drivkrafterna att snabbt komma i arbete och egen försörjning samt att minska tilldragningsfaktorerna för migranter. Samtidigt ska den högkvalificerade arbetskraften värnas.

Svenskar i Världen delar uppfattningen att arbete och egen försörjning är viktigt för att upprätthålla och värna våra trygghetssystem. Förslagen i utredningen riskerar dock att inte enbart påverka migranternas vilja att komma till Sverige, utan även utlandssvenskar som bott eller arbetat i länder utanför EU/EES. Detta gäller inte minst de som varit medföljande till en yrkesverksam partner, men också de som har arbetat för en utländsk arbetsgivare, varit egenföretagare eller studerat.

Många av dessa har inte omfattats av den svenska socialförsäkringen under sin utlandsvistelse och omfattas heller inte alltid av EU-rättens likabehandlingsprinciper. Resultatet kan bli att svenska medborgare som återvänder till sitt hemland i värsta fall får vänta flera år på grundläggande socialförsäkringsförmåner. Signalen blir att man straffas för att ha varit verksam utanför landets gränser.

Sverige har gjort undantag för svenska medborgare tidigare. När den tillfälliga migrationslagen infördes 2016 omfattades även återvändande svenskar av kraven på försörjning och bostad. Det drabbade många orimligt hårt eftersom utlandssvenska familjer splittrades under tiden som den svenska medborgaren var tvungen att återvända ensam för att säkerställa bostad och arbete innan den utländska partnern kunde påbörja processen att få uppehållstillstånd. Efter kritik justerades lagen så att svenska medborgare undantogs. Samma princip bör tillämpas nu.

Vi föreslår därför ett tydligt undantag för svenska medborgare som återvänder, i likhet med det som gjordes vid bostads- och försörjningskraven i utlänningslagen. Utan ett sådant undantag riskerar vi att skada både förtroendet för systemet och banden till hundratusentals svenskar som i dag lever och verkar utomlands – men som fortfarande ser Sverige som sitt hemland.

Svenskar i Världen anser att alla svenska medborgare som bor i Sverige ska behandlas lika i socialförsäkringssystemet – trots att de bott utomlands en längre tid.

En kvalificeringstid för återvändande svenska medborgare riskerar att göra Sverige mindre attraktivt för sina egna. Det går stick i stäv med regeringens uttalade ambition att underlätta hemflytten för utlandssvenskar samt attrahera internationell kompetens – något som Sverige är i stort behov av.

Det svenska medborgarskapet ska betyda något. Att en svensk medborgare som flyttat hem ska behöva kvalificera sig till socialförsäkringen på samma sätt som en nyanländ icke-medborgare är orimligt. Förslaget riskerar att urholka värdet av medborgarskapet.

*Cecilia Borglin,
Generalsekreterare, Svenskar i Världen*